Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (десети състав)

21 март 2019 година*

„Преюдициално запитване — Платежни услуги във вътрешния пазар — Директива 2007/64/ЕО — Член 74, параграф 2 — Платежно нареждане за кредитен превод — Неточно посочен от платеца уникален идентификатор — Изпълнение на платежната операция въз основа на уникалния идентификатор — Отговорност на доставчика на платежните услуги на получателя“

По дело C-245/18

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Tribunale Ordinario di Verona (Първоинстанционен съд Верона, Италия) с акт от 30 март 2018 г., постъпил в Съда на 9 април 2018 г., в рамките на производство по дело

Tecnoservice Int. Srl, в несъстоятелност,

срещу

Poste Italiane SpA,

СЪДЪТ (десети състав),

състоящ се от: C. Lycourgos, председател на състава, E. Juhász и I. Jarukaitis (докладчик), съдии,

генерален адвокат: H. Saugmandsgaard Øe,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за Poste Italiane SpA, от A. Fratini, avvocatessa,

– за италианското правителство, от G. Palmieri, в качеството на представител, подпомагана от F. Subrani и A. Collabolletta, avvocati dello Stato,

– за чешкото правителство, от M. Smolek, J. Vláčil и O. Serdula, в качеството на представители,

– за Европейската комисия, от H. Tserepa-Lacombe и V. Di Bucci, в качеството на представители,

* Език на производството: италиански.

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до членове 74 и 75 от Директива 2007/64/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 година относно платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на директиви 97/7/ЕО, 2002/65/ЕО, 2005/60/ЕО и 2006/48/ЕО и за отмяна на Директива 97/5/ЕО (ОВ L 319, 2007 г., стр. 1 и поправка в ОВ L 319, 2007 г.).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между Tecnoservice Int. Srl, в несъстоятелност (наричано по-нататък „Tecnoservice“) и Poste Italiane SpA относно плащането на парична сума с погрешен получател вследствие на неточно посочен от платеца уникален идентификатор.

Правна уредба

Правото на Съюза

3 Съображения 40, 43 и 48 от Директива 2007/64 гласят:

„(40) От съществено значение за напълно интегрираната и автоматизирана обработка на плащанията и за правната сигурност по отношение на изпълнението на задълженията по основното правоотношение между ползвателите на платежни услуги е сметката на получателя да бъде заверена с цялата преведена от платеца сума. […]

[…]

(43) С оглед подобряване на ефективността на плащанията на територията на [Европейския съюз], за изпълнението на всички платежни нареждания в евро или във валута на държава членка извън Еврозоната, включително кредитни и налични парични преводи, извършвани по инициатива на платеца, следва да се постави изискване за максимален срок от един ден. […] Предвид обстоятелството, че националните платежни инфраструктури често са високоефективни и за да се предотврати евентуално влошаване на съществуващите равнища на обслужване, държавите членки следва да имат право да запазят или да установят правила, които предвиждат срокове за изпълнение, по-кратки от един работен ден, когато е уместно.

[…]

(48) Доставчикът на платежни услуги следва да може недвусмислено да определи информацията, необходима за точното изпълнение на платежното нареждане. От друга страна обаче, за да се избегне разпокъсване и застрашаване на изграждането на интегрирани платежни системи в [Съюза], на държавите членки следва да бъде забранено да изискват използването на специфичен идентификатор за платежни тран[с]акции. Това обаче не бива да препятства държавите членки да изискват от доставчика на платежни услуги на платеца да действа с дължимата грижа и да проверява, когато е технически възможно и без да се изисква ръчна намеса, съответствието на уникалния идентификатор, а в случай на несъответствие — да откаже платежното нареждане и да информира платеца

за това. Отговорността на доставчика на платежни услуги следва да бъде ограничена до точното изпълнение на платежната операция в съответствие с платежното нареждане на ползвателя на платежни услуги“.

4 Член 4 от тази директива гласи:

„За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

[…]

5) „платежна тран[с]акция“ означава действие от страна на платеца или получателя по внасяне, прехвърляне или теглене на средства, независимо от съответните задължения по основното правоотношение между платеца и получателя;

[…]

21) „уникален идентификатор“ означава комбинация от букви, цифри или символи, съобщена на ползвателя на платежни услуги от доставчика на платежни услуги и която трябва да бъде предоставена от ползвателя на платежни услуги за да може еднозначно да бъде установен другия ползвател на платежни услуги и/или неговата платежна сметка при платежна тран[с]акция;

[…]“.

5 Глава 2 от дял III от посочената директива е озаглавена „Еднократни платежни тран[с]акции“ и включва член 37, озаглавен „Информация и условия“. В параграф 1 от този член се предвижда

„Държавите членки гарантират, че на ползвателя на платежни услуги са предоставени или осигурени на разположение следната информация и условия:

а) посочване на информацията или на уникалния идентификатор, които трябва да бъдат предоставени от ползвателя на платежни услуги, за да бъде точно изпълнено платежното нареждане;

[…]“.

6 Глава 3 от дял III от същата директива е озаглавена „Рамкови договори“ и включва член 42, озаглавен „Информация и условия“. Този член гласи следното:

„Държавите членки гарантират, че на ползвателя на платежни услуги се предоставят следната информация и следните условия:

[…]

2) относно използването на платежна услуга:

[…]

б) посочване на информацията или на уникалния идентификатор, които трябва да бъдат предоставени от ползвателя на платежни услуги, за да бъде точно изпълнено платежното нареждане;

[…]“.

7 Член 74 от Директива 2007/64/ЕО е озаглавен „Неточни уникални идентификатори“ и постановява:

„1. Ако платежното нареждане се изпълнява в съответствие с уникален идентификатор, платежното нареждане се счита за точно изпълнено по отношение на посочения с уникалния идентификатор получател.

2. Ако уникалният идентификатор, предоставен от ползвателя на платежни услуги, е неточен, доставчикът на платежни услуги не носи отговорност по член 75 за неизпълнението или неточното изпълнение на платежната тран[с]акция.

Въпреки това доставчикът на платежни услуги на платеца полага усилия в рамките на разумното да възстанови средствата по платежната тран[с]акция.

[…]

3. Ако ползвателят на платежни услуги предоставя допълнителна информация, освен посочената в член 37, параграф 1, буква а) или член 42, параграф 2, буква б), доставчикът на платежни услуги носи отговорност единствено за изпълнението на платежната тран[с]акция в съответствие с уникалния идентификатор, предоставен от ползвателя на платежни услуги“.

8 Член 75 от тази директива, озаглавен „Неизпълнение или неточно изпълнение“, предвижда по същество в параграфи 1 и 2, че отговорността се определя, „без да се засяга[…] […] член 74, параграфи 2 и 3“.

Италианското право

9 Директива 2007/64 е транспонирана в италианското право с decreto legislativo n. 11, recante attuazione della direttiva 2007/64/ЕО (Законодателен декрет № 11 за транспониране на Директива 2007/64/ЕО) от 27 януари 2010 г. (редовна притурка към GURI № 36 от 13 февруари 2010 г., наричан по-нататък „Законодателен декрет № 11/2010“).

10 Членове 24 и 25 от Законодателен декрет № 11/2010 транспонират членове 74 и 75 от Директива 2007/64, като възпроизвеждат почти дословно техния текст.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

11 На 3 август 2015 г. длъжник на Tecnoservice нарежда на своята банка да извърши плащане чрез банков превод в полза на това дружество, като с платената сума бъде заверена открита в Poste Italiane платежна сметка, обозначена с уникален идентификатор по смисъла на член 4, точка 21 от Директива 2007/64, тоест с международен номер на банкова сметка (IBAN). В платежното нареждане е посочено и името на предвидения получател на този превод, тоест Tecnoservice.

12 Преводът е изпълнен и сумата е наредена по сметката, съответстваща на този IBAN. Въпреки това се оказва, че този превод е изпълнен в полза на правен субект, различен от Tecnoservice, което поради това никога не получава дължимата сума.

13 Tecnoservice предявява иск срещу Poste Italiane пред Tribunale ordinario di Udine (Районен съд Удине, Италия), който е запитващата юрисдикция, като Tecnoservice иска да ангажира отговорността на Poste Italiane, тъй като тя не проверила дали посоченият от наредителя IBAN

съответствал на името на платеца. Вследствие на това Poste Italiane позволила разглежданата сума да бъде получена от погрешен получател въпреки наличието на достатъчно данни, въз основа на които да се установи, че индивидуалният идентификатор бил неточен.

14 Според Poste Italiane тя не носила никаква отговорност, тъй като изпълнила превода към сметката, съответстваща на посочения от наредителя IBAN, и не била длъжна да извършва каквато и да е допълнителна проверка.

15 Във връзка с това запитващата юрисдикция посочва, че разпоредбите на Директива 2007/64 предвиждат по същество, че ако платежното нареждане е изпълнено в съответствие с посочения уникален идентификатор, то се счита за точно изпълнено.

16 Според тази юрисдикция обаче са възможни две тълкувания на членове 74 и 75 от Директива 2007/64, а следователно и на относимите разпоредби от националното законодателство.

17 Според първото тълкуване тези две разпоредби се прилагали единствено към съществуващото между платеца и банката правоотношение, но не и към правоотношението между банката на получателя на плащането и други заинтересовани лица, като например наредителя на плащането, действителния или погрешния получател на плащането. В този случай към това второ правоотношение трябвало да се прилага само националното законодателство, което често се основавало на други, по-широки правила за отговорността, отколкото установените с тази директива.

18 Според второто тълкуване и двете разпоредби се прилагали към платежната операция в нейната цялост, която включвала и действията на банката на получателя. В този случай отговорността на доставчика на платежни услуги на получателя също била строго обвързана единствено със съобразяването на посочения от наредителя IBAN.

19 В това отношение запитващата юрисдикция отбелязва, че колегиите за извънсъдебно разрешаване на спорове в рамките на Arbitro bancario Bancario e Finanziario (Омбудсман по банкови и финансови спорове, Италия) постановявали различни решения по този въпрос, но органът, координиращ дейността на тези колегии, заявил, че предпочитал второто тълкуване.

20 При тези условия Tribunale di Udine (Районен съд Удине) решава да спре производството по делото и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли членове 74 и 75 от Директива [2007/64], в редакцията в сила към 3 август 2015 г., които уреждат задълженията и ограниченията на отговорността на доставчика на платежни услуги, както са транспонирани в италианското право с членове 24 и 25 от [Законодателен декрет № 11/2010], да се тълкуват в смисъл, че се прилагат само по отношение на доставчика на платежни услуги на наредителя, който иска да му се предостави такава услуга, или в смисъл, че се прилагат и по отношение на доставчика на платежни услуги на получателя?“.

По преюдициалния въпрос

21 С поставения въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали членове 74 и 75 от Директива 2007/64 следва да се тълкуват в смисъл, че когато платежно нареждане се изпълнява в съответствие с посочения от ползвателя на платежни услуги уникален идентификатор, който не съответства на обозначеното от същия потребител име на получателя на плащането, ограничаването на отговорността на доставчика на платежни услуги се прилага само по отношение на доставчика на платежни услуги на наредителя, или и по отношение на доставчика на платежни услуги на получателя.

22 Следва да се припомни, че член 74, параграф 1 от Директива 2007/64 предвижда, че „[а]ко платежното нареждане се изпълнява в съответствие с уникален идентификатор, платежното нареждане се счита за точно изпълнено по отношение на посочения с уникалния идентификатор получател“. Параграф 2, първа алинея от същата разпоредба уточнява, че „[а]ко уникалният идентификатор, предоставен от ползвателя на платежни услуги, е неточен, доставчикът на платежни услуги не носи отговорност по член 75 за неизпълнението или неточното изпълнение на платежната тран[с]акция“.

23 Следва да се отбележи, че доколкото е видно от представената на Съда преписка по делото, съмненията на запитващата юрисдикция се отнасят по същество до тълкуването на член 74, параграф 2 от Директива 2007/64, който има предвид конкретно хипотезата, в която е неточен представеният от ползвателя на платежни услуги уникален идентификатор, и поради това, за да бъде даден полезен отговор на посочената юрисдикция, е достатъчно да бъде тълкувана тази разпоредба.

24 Съгласно постоянната практика на Съда при тълкуването на разпоредба от правото на Съюза трябва да се вземат предвид не само нейният текст, но и нейният контекст и целите на правната уредба, от която тя е част (решения от 2 септември 2015 г., Surmačs, C-127/14, EU:C:2015:522, т. 28 и цитираната съдебна практика, и от 16 ноември 2016 г., DHL Express (Austria), C-2/15, EU:C:2016:880, т. 19).

25 В конкретния случай следва да се посочи, че в текста на член 74, параграф 2, първа алинея от Директива 2007/64, в който се използва само терминът „доставчик на платежни услуги“, не се провежда никакво разграничение между различните доставчици на платежни услуги. Следователно с оглед на тази формулировка предвиденото в тази разпоредба ограничаване на отговорността се прилага за всички доставчици, участващи в изпълнението на платежната операция, а не само за някой от тях.

26 Това буквално тълкуване се потвърждава от контекста, в който се вписва тази разпоредба. В действителност, от една страна, за целите на Директива 2007/64 „платежна тран[с]акция“ е дефинирана в член 4, точка 5 от тази директива като „действие от страна на платеца или получателя“, състоящо се във внасяне, прехвърляне или теглене на средства, независимо от съответните задължения по основното правоотношение между платеца и получателя. Както е видно от тази дефиниция, с понятието „платежна тран[с]акция“ се има предвид всеобхватна и единна операция между платеца и получателя на плащането, а не поотделно всяко от правоотношенията между платеца или получателя на плащането и техния съответен доставчик на платежни услуги.

27 От друга страна, член 74, параграф 2, втора алинея от Директива 2007/64 възлага единствено на „доставчик на платежни услуги“ задължението да положи усилия в рамките на разумното да възстанови средствата по платежната трансакция. Следователно, ако по отношение до плащанията, извършени в съответствие с предоставен от ползвателя уникален идентификатор, законодателят на Съюза е имал намерение да ограничи действието на член 74, параграф 2, първа алинея от Директива 2007/64 само до доставчика на платежни услуги на платеца, това също щеше да бъде пояснено в тази разпоредба.

28 Освен това целите на Директива 2007/64 са също в подкрепа на представеното в точка 25 от настоящото съдебно решение тълкуване на член 74, параграф 2 от тази директива. Всъщност следва да се отбележи, че от една страна, от съображение 40 от Директива 2007/64 следва, че тя има за цел по-специално да осигури напълно интегрирана и автоматизирана обработка на трансакциите, а от друга страна, от съображение 43 от тази директива следва, че тя има за цел да подобри ефективността и бързината на плащанията. Тези цели за автоматична обработка и ускоряване на плащанията биха били постигнати по-добре, ако тази разпоредба, която ограничава отговорността както на доставчика на платежни услуги на платеца, така и на

доставчика на получателя, бъде тълкувана в смисъл, че освобождава тези доставчици от задължението да проверяват дали посоченият от ползвателя на платежни услуги уникален идентификатор съответства на лицето, обозначено като получател на плащането.

29 Освен това следва да се отбележи, че съображение 48 от Директива 2007/64 безспорно пояснява, че държавите членки не са възпрепятствани да предвидят задължение за полагане на дължимата грижа от страна на доставчика на платежни услуги на платеца, когато това е технически възможно и не изисква ръчна намеса. Въпреки това, без да се провежда разграничение между двете категории доставчици, се посочва, че отговорността на доставчика на платежни услуги следва да бъде ограничена до точното изпълнение на платежната операция в съответствие с издаденото от ползвателя на платежни услуги платежно нареждане.

30 От всички изложени съображения следва, че на поставения въпрос трябва да се отговори, че член 74, параграф 2 от Директива 2007/64 следва да се тълкува в смисъл, че когато платежно нареждане се изпълнява в съответствие с посочения от ползвателя на платежни услуги уникален идентификатор, който не съответства на обозначеното от този ползвател име на получателя на плащането, ограничаването на предвидената в тази разпоредба отговорност на доставчика на платежни услуги се прилага както към доставчика на платежни услуги на платеца, така и към доставчика на платежни услуги на получателя.

По съдебните разноски

31 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (десети състав) реши:

Член 74, параграф 2 от Директива 2007/64/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 година относно платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на директиви 97/7/ЕО, 2002/65/ЕО, 2005/60/ЕО и 2006/48/ЕО и за отмяна на Директива 97/5/ЕО следва да се тълкува в смисъл, че когато платежно нареждане се изпълнява в съответствие с посочения от ползвателя на платежни услуги уникален идентификатор, който не съответства на обозначеното от този ползвател име на получателя на плащането, ограничаването на предвидената в тази разпоредба отговорност на доставчика на платежни услуги, се прилага както към доставчика на платежни услуги на платеца, така и към доставчика на платежни услуги на получателя.

Подписи